

kommanderendes Side, at der var Mulighed for et Forsvar, naar alle Midler blev taget i Brug.

Det, der særlig kom frem fra Ordførere Side her og fra Forsvarsministerens Side i hans Forelæggelsestale, og som overalt kommer frem, hvor Socialdemokrater taler om vort Forsvar, er det, at vi ingen Verdens Ting kan gøre, vi magter intet, vi er ganske afmægtige. Jeg vil heroverfor gerne bl. a. henvise til Udtalelser, der er kommet frem i Folketingsmand H. P. Hanssens Dagbøger. Jeg vil antage, at baade Forsvarsministeren og adskillige andre har sat sig ind i disse fortræffelige Dagbøger, og hvis man læser disse Bøger omhyggelig igennem, vil man den ene Gang efter den anden faa det Indtryk, at det har ingenlunde været Tyskland ligegyldigt, om det fik de skandinaviske Lande, om det fik Danmark, om det fik Holland til Fjender. Det har ingenlunde været Tyskland ligegyldigt, det havde nok at gøre, og det vilde nødigt have en Front her mod Nord, mod de skandinaviske Lande, mod Holland.

Jeg skal citere en Udtalelse af den daværende Statssekretær Zimmermann. Han siger et Sted: Det er ikke ønskeligt, at vi gør de neutrale Stater Indrømmelser, men vi har mere end Fjender nok, og han siger et andet Sted: Vi maa søge at holde de neutrale Magter i god Stemning, hvis jeg ikke kunde det, vilde jeg ikke staa her, vi taaler ikke flere Fjender. Det viser sig altsaa, at denne Mand netop ser, at der alligevel er nogen Risiko, noget ubehageligt med alle de Fjender, Tyskland havde, at udvide Kredsen af dets Fjender, saa at den kom til at omfatte ogsaa de skandinaviske Lande eller Holland. Det er altsaa det stik modsatte af det, de Herrer docerer. Et afrustet Danmark kunde man trygt have behandlet, som man havde Lyst til, og det er, som sagt, saaledes, at et Land, der svigter sine neutrale Pligter, har overhovedet ingen Venner.

Naar jeg gennemgaar alt dette, har jeg Lov til at paastaa, at Forsvarslovene af 1909 har staaet deres Prøve under Verdenskrigen.

Efter de dybe Saar, som Krigen havde slaaet, haabede vi alle — det var ikke alene et Haab, der var fremme i de krigsførende Lande; det var ogsaa fremme i de neutrale Lande, ogsaa her i Danmark — paa en ny verdenspolitisk Tankegang hos de Mænd, der nu skulde føre an i Tiden efter Krigen. Og Forløsningsen kom i særlig Grad ved de Udtalelser, der blev

fremsat, og de Taler, der blev holdt af de amerikanske Fristaters Præsident, Wilson. Han tolkede de Følelser og Stemninger, der besjælede Millioner af Mennesker, ikke alene i de krigsførende Lande, men i lige saa høj Grad i de neutrale, ogsaa her i Danmark. Det var Udtalelser, som enhver sundttænkende Mand og Kvinde kunde forstaa, og man havde Indtrykket af, at det var et nyt Statsmandssynspunkt, der her fremstod. Jeg ved udmærket godt, at Hr. Wilson maatte døje uhyre meget, da han var her i Europa og skulde forhandle, og senere, da han kom tilbage til Amerika; men jeg tror for mit Vedkommende, at han, ikke mindst naar vi har fjernet os noget fra den Tid, hvori vi har levet de sidste Aar, vil komme til at staa som en stor og lysende Skikkelse i Verdenshistorien, netop fordi han fremsatte de Tanker, som vi alle sammen nærrede i det store, menige Folk Landene over, at det var en ny Verden, vi maatte ind i, og nye Teorier, vi maatte hylde i Stedet for de gamle.

Og i alt Fald hans Kongstanke om en Forening af Staterne blev jo virkeliggjort, da Nationernes Forbund blev dannet. Det var i Sandhed et nyt Arbejde, som nu skulde tages op, hvor Fællesfølelsen mellem Staterne i stedse mere udpræget Grad maatte gøre sig gældende. Ubrydelig Solidaritet — husk det, højtærede Forsvarsminister og højtærede Regering! —, ubrydelig Solidaritet maa der være mellem de Magter, som tilsammen udgør Folkenes Forbund, om Arbejdet indenfor denne Forening skal lykkes, det kan ikke nytte, at en enkelt Stat mener at kunne gaa sine egne Veje uden Hensyn til de andre. Det maa være nogenlunde paa Linie og nogenlunde i Fællesskab og helst i saa høj Grad som muligt, om dette Arbejde dernede virkeligt skal kunne lykkes.

Efter at vi nu efter Verdenskrigen havde faaet en ny udenrigspolitisk Verdenssituation med Dannelsen af Folkenes Forbund, og efter at hele Spørgsmaalet om Forsvarssagen var behandlet i en Forsvarskommission, var det, man i 1922 gennemførte en Nyordning, og det, der var retningsgivende for os, der stod i Venstre, var naturligvis, som i 1909, Haagerkonventionens forskellige Bestemmelser og Folkeforbundspagtens forskellige Bestemmelser, som vi maatte tage Hensyn til. Det var en betydelig Nedgang i Udgifterne, der blev Resultatet af de Forhandlinger, som førte til Loven af 1922. Jeg behøver ikke at repetere for det høje Ting, hvad